

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-20

Europese Raad

Nr. 2166

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2024

Hierbij bied ik u, mede namens de Minister-President, de geannoteerde agenda aan voor de EU Westelijke Balkan Top van 18 december 2024 en de Europese Raad van 19 december 2024.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C.C.J. Veldkamp

Geannoteerde agenda voor de EU-Westelijke Balkan Top van 18 december en de Europese Raad van 19 december 2024

Op donderdag 19 december aanstaande vindt de Europese Raad (ER) plaats in Brussel. De ER zal spreken over de Russische agressieoorlog tegen Oekraïne, de situatie in het Midden-Oosten, EU in de wereld, weerbaarheid en migratie. Voorafgaand aan de ER komen op 18 december de regeringsleiders en staatshoofden van de EU en Westelijke Balkan-landen samen voor een EU-Westelijke Balkan Top. De Minister-President is voornemens deel te nemen aan zowel de EU-Westelijke Balkan Top als de ER.

Europese Raad

Russische agressieoorlog tegen Oekraïne

De ER zal stilstaan bij de Russische agressieoorlog die onverminderd hevig voortduurt. De brede EU-steun blijft voor Oekraïne van existentieel belang. Het kabinet blijft Oekraïne ook actief en onverminderd steunen, zowel politiek, militair, financieel als moreel, voor zolang dat nodig is. Dit is belangrijk voor het voortbestaan van Oekraïne, maar ook voor de Europese en Nederlandse veiligheid. Het kabinet roept in dit kader op tot intensivering van de militaire steun aan Oekraïne, zowel bilateraal als via de EU. Zo dringt het kabinet aan op het spoedig beschikbaar stellen van de EUR 6,6 mld. aan middelen onder de Europese Vredesfaciliteit (EPF). Daarnaast blijft het kabinet in EU- en G7-verband aanvullende maatregelen verkennen voor het gebruik van de bevroren Russische Centrale Banktegoeden voor steun aan Oekraïne.

Het kabinet onderstreept tevens het belang van het verder verhogen van de druk op Rusland om de agressieoorlog te beëindigen, waaronder met aanvullende sancties en de aanpak van sanctie-omzeiling. Het kabinet zal daarnaast benadrukken dat het faciliteren van de Russische agressieoorlog door derde landen, met name Noord-Korea en Iran, alsook vanuit Chinese bedrijven, door levering van materieel of sanctieomzeiling, consequenties moet hebben voor de relaties met de EU.

Situatie in het Midden-Oosten

De ER zal stilstaan bij de situatie in het Midden-Oosten. Het kabinet blijft zeer bezorgd over het risico op verdere regionale escalatie en roept alle partijen op tot de-escalatie. Het is belangrijk dat ook de EU het belang van de-escalatie blijft benadrukken.

De Raad zal naar verwachting spreken over de situatie in Syrië. Een vreedzame politieke transitie langs de lijnen van VN Veiligheidsraad-resolutie 2254 is nu van belang, met aandacht voor de situatie van religieuze minderheden. Het is belangrijk te onderzoeken hoe de EU een bijdrage kan leveren aan een politieke oplossing, in nauw contact met landen in de regio.

Het kabinet verwelkomt het staakt-het-vuren dat op 27 november jl. van kracht is geworden met betrekking tot Libanon. Dit is een noodzakelijke en belangrijke stap naar een duurzame diplomatieke oplossing. Het kabinet uit zijn zorgen over vermeende schendingen van het staakt-het-vuren en onderstreept dat alle partijen zich aan de gemaakte afspraken moeten houden. De internationale gemeenschap moet – waar mogelijk – de partijen ondersteunen in de effectieve implementatie van deze afspraken.

Nederland steunt de veiligheid en het recht op zelfverdediging van Israël. Tegelijkertijd spreekt Nederland bilateraal en in Europees verband zorgen uit over de schrijnende humanitaire situatie in Gaza en roept het kabinet op tot de implementatie van VNVR-resolutie 2735 die moet leiden tot een onmiddellijk staakt-het-vuren,¹ het vrijlaten van de Israëlische gegijzelden, toename van humanitaire hulp en een duurzaam bestand in Gaza. Het kabinet acht het van belang dat de EU-Israël Associatieraad zo spoedig mogelijk bij elkaar komt. Ook veroordeelt het kabinet de verdere uitbreiding van nederzettingen en kolonistengeweld op de Westelijke Jordaanoever.

EU in de wereld

De Raad zal in gesprek gaan over de positie van de EU in de wereld en in het bijzonder spreken over de relatie met de VS. Goede samenwerking tussen de EU en de VS is cruciaal, onder andere op de gebieden van handel en concurrentievermogen, veiligheid en geopolitiek. Daarnaast zal naar verwachting gesproken worden over de relatie tussen de EU en het VK. Het kabinet ziet graag dat de EU-VK relatie wordt verstevigd op terreinen waar dit van wederzijds belang is.² Ten slotte zal de ER stilstaan bij andere ontwikkelingen in de wereld, zoals de situatie in Moldavië en Georgië.

Weerbaarheid

Naar verwachting wordt het rapport «Safer Together: Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness»³ van Sauli Niinistö aan de ER gepresenteerd voor een eerste bespreking zonder inhoudelijke conclusies. Begin 2025 zal de Minister van Justitie en Veiligheid een uitgebreide kabinetsappreciatie over het Niinistö-rapport verzenden, mede namens de Minister van Defensie en Minister van Buitenlandse Zaken. Een eerste korte appreciatie kwam u als onderdeel van de Geannoteerde Agenda van de JBZ Raad (12-13 december 2024) reeds toe.⁴

Migratie

De ER zal spreken over migratie. Het kabinet kijkt uit naar de reguliere voortgangsbrief van de Commissie over de EU-inzet op dit thema. Het kabinet vindt het belangrijk dat de ER aandacht heeft voor zowel EU-interne als EU-externe aspecten van migratie. Voor het kabinet is het tegengaan van irreguliere migratie en het bevorderen van terugkeer een belangrijke prioriteit. Het kabinet verwelkomt de bespreking, het is van belang dat er stappen worden gezet op dit onderwerp. Hiertoe zal het kabinet constructieve samenwerking zoeken met de Commissie, relevante lidstaten en derde landen. Het kabinet zet in op voortgang ten aanzien van de (door)ontwikkeling van brede partnerschappen, naleving van de Dublin-verordening, het zo snel mogelijk implementeren van het Asiel- en Migratiepact en het bevorderen van terugkeer. Het kabinet zet zich binnen de EU eveneens in als aanjager van het verkennen van de mogelijkheden voor innovatieve vormen van migratiesamenwerking.

¹ Zie VNVR resolutie 2735 (2004) van 10 juni 2024. n2416511.pdf (un.org).

² Kamerstuk 21 501-02, nr. 2982.

³ Via website Commissie: https://commission.europa.eu/document/download/5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en?filename=2024_Niinisto-report_Book_VF.pdf

⁴ Kamerstuk 32 317, nr. 907.

EU-Westelijke Balkan Top

Voorafgaand aan de ER zullen de regeringsleiders en staatshoofden van de EU en de zes Westelijke Balkanlanden samenkomen voor een top op 18 december. Er is geen formele besluitvorming voorzien. Naar verwachting zal er wel een verklaring worden aangenomen waarin het EU-perspectief van de Westelijke Balkan wordt herbevestigd en waarin het belang van de rechtsstaat, fundamentele rechten en stabiliteit in de regio, alsmede de samenwerking op het gebied van migratie, georganiseerde misdaad en regionale integratie wordt benadrukt. De verklaring zal tevens ingaan op de steun van de EU aan de regio, waaronder via het Groeiplan voor de Westelijke Balkan, dat hervormingen aanmoedigt in ruil voor EU-steun. Daarnaast zullen de Westelijke Balkanlanden opgeroepen worden zich volledig aan te sluiten bij het EU Gemeenschappelijk en Veiligheidsbeleid (GBVB). Ook zal het belang van goede onderlinge relaties en verzoening worden benadrukt.

Het kabinet hecht waarde aan deze jaarlijks terugkerende EU-Westelijke Balkantop. Intensieve samenwerking en politieke dialoog met de Westelijke Balkanlanden is van onverminderd groot belang vanwege de aanhoudende Russische invloed in de regio en het belang om stabiliteit en veiligheid in de regio te waarborgen. Het kabinet hecht waarde aan samenwerking met en tussen de Westelijke Balkanlanden, onder meer op de gebieden van rechtsstaat, migratie, veiligheid, stabiliteit, weerbaarheid en economie. De top biedt kans om op deze onderwerpen met de Westelijke Balkanlanden van gedachten te wisselen. Ten aanzien van het GBVB zal het kabinet benadrukken dat van kandidaat-lidstaten volledige aansluiting wordt verwacht, inclusief het overnemen en implementeren van de Europese sanctiemaatregelen jegens Rusland.